

İpek AKSAKAL¹, Kübra ÇAKMAKKAYA², Arzu JALİLOVA³, Miray KARAKOYUN², Nazlı Burcu ÖZBARAN¹

¹Ege Üniversitesi Hastanesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

²Ege Üniversitesi Hastanesi Çocuk Gastroenterolojisi Bilim Dalı

³Acıbadem Kent Hastanesi Çocuk Endokrinoloji ve Diyabet Bölümü

Giriş ve Amaç:

Yeme reddi, çocukluk çağında organik olduğu kadar psikiyatrik nedenlerle de ortaya çıkabilmektedir (1). Sosyal stresörler sonrası gelişen kısıtlayıcı yeme davranışları, özellikle büyüme-gelişme döneminde ciddi beslenme bozukluklarına yol açabilir. Bu yazıda çocuk gastroenteroloji servisinde yatan, katı ve sıvı gıdayı reddeden ve multidisipliner yaklaşımla tedavisi planlanan bir olgunun seyri aktarılacaktır. Hasta ve ailesinden onam alınmıştır.

Olgu:

Sekiz yaşında kız hasta, son bir ayda artan yeme reddi, son bir haftadır vitamin takviyeleri dışında katı ve sıvı herhangi bir gıda alımının olmaması nedeniyle çocuk gastroenteroloji servisine yatırıldı. Vücut kitle indeksi 12,35 kg/m² (SDS: -2,61) idi. Yalnızca “şurup” sandığı mamayı içiyor, diğer tüm oral gıdaları reddediyordu. Beslenmesi intravenöz sıvı ve total parenteral nütrisyon ile sağlandı. Yeme reddinin yaklaşık bir ay önce okul değişikliği sonrasında başladığı, öncesindeki dönemde sağlıklı beslenmeye yönelik takıntılar, sosyal iletişimde gerilik, yalnız kalmayı tercih etme, yoğun kaygı hali ve içe kapanma davranışlarının olduğu öğrenildi. Ayrıca ağızındaki salyayı peçetelere tükürüp poşette biriktirme takıntısının son 1 aydır olduğu öğrenildi. Öğretmeni; göz temasının kısıtlı olduğunu, fiziksel temastan kaçındığını, empati becerisinin zayıf olduğunu, kısık sesle konuştuğunu, iltifatlara yanıt vermediğini, kıyafet buruşturma ve ayak sallama gibi stereotipik hareketlerinin olduğunu belirtti. Yatış sırasındaki ruhsal durum muayenesinde depresif duygudurum, donuk afekt, hipofonik konuşma hakimdi. Reaksiyon süresi uzundu ve yemeyle ilgili sorulara yanıt vermekten kaçınıyordu. Hastanın içgörüsü kısıtlıydı. Sertralin, aripiprazol, diazepam ve olanzapin tedavileri başlandı. Endokrin değerlendirmede hipotiroidi saptanarak levotiroksin eklendi. İzlemde mama alımı 1000 cc’ye, sıvı alımı bardakla 800 cc’ye ulaştı; protein bar ve kraker gibi katı gıdalarla çiğneme davranışı desteklendi. Affektif donukluğu geriledi, depresif duygudurumda azalma ve sosyal iletişimde artış gözlemlendi. Yatışının on yedinci gününde mama harici katı gıda alımı başlaması üzerine taburculuğuna karar verildi. Hastaya düzenli çocuk psikiyatri takibi ve sosyal beceri eğitimi önerildi. Tedavi ilişkili ciddi yan etki görülmedi. İzlemde kilo alımının olduğu, vücut kitle indeksinin 16,9 kg/m² (SDS: 0,26) olduğu ve düzenli beslenmesinin olduğu saptandı. Yeme davranışı ile ilişkili obsesyonlarının olmadığı ve tedaviden fayda gördüğü gözlemlendi.

Tartışma ve Sonuç:

Bu olgu, kısıtlayıcı tip anoreksiya nervoza ile kısmen örtüşen; ancak otistik ve obsesif-kompulsif belirtilerle şekillenen atipik bir klinik tabloyu sunmaktadır. Sekiz yaş gibi erken bir yaşta başlayan anorektik belirtilere dair literatürde sınırlı sayıda çalışma mevcuttur (2,3). Özellikle sosyal iletişimde zayıflık, duyuusal hassasiyetler, stereotipik davranışlar ve beden algısı bozukluğu tabloyu karmaşıktır. Bu tarz olgular, klasik tanı kategorilerinin ötesine geçen bir anlayışla, multidisipliner ve gelişimsel perspektifle ele alınmalıdır (3,4). Tedavi sürecinde yalnızca oral alımın artırılması değil, beden algısı, içgörü, sosyal beceriler ve ebeveyn tutumları gibi alanlara yönelik çok boyutlu müdahaleler gereklidir.

Kaynakça

- 1- Bryant-Waugh, Rachel. Feeding and eating disorders in children. Current Opinion in Psychiatry 26(6):p 537-542, November 2013. Doi: 10.1097/YCO.0b013e328365a34b
- 2- Gonzalez Gonzalez, E., Le Loc’h, G., Al Husni Al Keilani, M., & Delvenne, V. (2024). Early Onset Anorexia Nervosa in Children Aged 8 to 12 Years: a Retrospective Study. Psychiatria Danubina, 36(Suppl 2), 317–320.
- 3- Ayrolles, A., Clarke, J., Godart, N. et al. Early-onset anorexia nervosa: a scoping review and management guidelines. J Eat Disord 12, 182 (2024). <https://doi.org/10.1186/s40337-024-01130-9>
- 4- Dinkler, L., Taylor, M. J., Råstam, M., Hadjikhani, N., Bulik, C. M., Lichtenstein, P., Gillberg, C., & Lundström, S. (2021). Anorexia nervosa and autism: a prospective twin cohort study. Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines, 62(3), 316–326. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13265>